

Кирда В. В.,

аспірант кафедри адміністративного та конституційного права
Навчально-наукового інституту права,
правоохоронної діяльності та психології,
Пенітенціарна академія України, м. Чернігів, Україна
e-mail: siavakirda0@gmail.com
ORCID: 0009-0001-3985-0833

ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ ТА ВИДИ ВІЙСЬКОВИХ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

У статті доведена доцільність визначення поняття військового адміністративного правопорушення та запропоновано авторське визначення цього поняття. Обґрунтовано доцільність віднесення до суб'єктів таких діянь військовослужбовців, резервістів, а також членів добровольчих формувань, військовозобов'язаних і рекрутів. Автор відстоює позицію про необхідність розширення переліку адміністративних покарань до військовослужбовців та порівняних до них осіб.

Ключові слова: адміністративне правопорушення, військове правопорушення, адміністративна відповідальність, військова дисципліна, правове регулювання, військовослужбовці, військовозобов'язані, резервісти, порівняні до військовослужбовців особи.

Постановка проблеми. Питання адміністративної відповідальності військовослужбовців та порівняних до них осіб набуває особливої ваги в умовах воєнного стану. Адже кількість військовослужбовців порівняно з мирним часом суттєво зросла, відповідно й кількість порушень, які можуть бути вчинені такими суб'єктами, також. Але належний рівень оборони країни, забезпечення протистояння внутрішнім і зовнішнім загрозам, захист суверенітету, територіальної цілісності держави є можливим в умовах дотримання дисципліни та правопорядку у військовому середовищі. Тому важливою формою забезпечення законності є невідворотність відповідальності за вчинені протиправні діяння. Однією з них є застосування заходів адміністративної відповідальності до військових, які вчинили адміністративні правопорушення, відповідальність за які передбачена Кодексом України про адміністративні правопорушення.

Питання поняття і сутності військового адміністративного правопорушення чинним законодавством нині не визначене. Ба більше, у багатьох випадках діяння, які визнаються адміністративно караними, для військовослужбовців та прирівняних до них осіб передбачають застосування заходів дисциплінарної, а не адміністративної відповідальності. Тому важливим є визначення поняття та юридичного змісту військового адміністративного правопорушення, оскільки це сприятиме підтриманню правового порядку в армії та військових структурах, встановленню справедливих покарань та процедури їх застосування, забезпечуватиме захист прав військовослужбовців та виступатиме як превентивний інструмент, зменшуючи ризик вчинення правопорушень шляхом усвідомлення їх правових наслідків. Тобто введення в законодавство дефініції «військове адміністративне правопорушення» є основою для ефективного функціонування військової юстиції та підтримання дисципліни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання адміністративної відповідальності військовослужбовців останнім часом усе частіше порушується в наукових працях вітчизняних учених. Це є свідченням не лише актуальності відповідної тематики, але й вказує на наявність прогалин нормативного забезпечення застосування заходів такої відповідальності та пошуку шляхів їх усунення. Так, особливості й недоліки правового регулювання адміністративної відповідальності відповідної категорії суб'єктів досліджували у своїх роботах М. І. Мельник, М. С. Моїсєєв, О. І. Остапенко, О. С. Полякова, В. П. Столбовий, В. К. Шкарпицька та інші. Проте сучасний стан військового правопорядку у Збройних Силах України та інших військових формуваннях має низку теоретичних і практичних проблем, вивчення та розв'язання яких є актуальним в умовах сьогодення.

Мета статті. На основі аналізу положень глави 13-Б Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КупАП, Кодекс) сформулювати авторське бачення поняття військового адміністративного правопорушення, визначення його ознак та видів.

Виклад основного матеріалу. Адміністративне законодавство нині не дає визначення адміністративної відповідальності. Відсутні й базові поняття елементів складу правопорушень, хоча законодавець оперує відповідними термінами. Що стосується поняття військового адміністративного правопорушення, то воно взагалі у вітчизняному адміністративному законодавстві не визначається, хоча питанням адміністративної відповідальності військовослужбовців присвячено главу 13-Б КУпАП [1], а у ст. 15 цього Кодексу визначаються особливості відповідальності військовослужбовців та інших осіб, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів за вчинення адміністративних правопорушень. Проте положення названої норми, як бачимо, поширюються не лише на військових, а й на інших суб'єктів та передбачають застосування не тільки заходів адміністративної відповідальності, а й дисциплінарних стягнень [1].

Оскільки вітчизняне законодавство не містить поняття військового адміністративного правопорушення, відповідну дефініцію намагаються сформулювати вітчизняні вчені. Так, М. С. Моїсєєв під військовим адміністративним правопорушенням пропонує розуміти протиправне, винне (умисне або з необережності) діяння (у формі дії або бездіяльності), що посягає на законодавчо встановлений порядок проходження військової служби, вчинене спеціальним суб'єктом (військовослужбовцем, військовозобов'язаним, резервістом під час проходження зборів), та за яке передбачено накладення адміністративних стягнень у вигляді штрафу або арешту з утриманням на гауптвахті [2, с. 118]. Загалом, погоджуючись із позицією автора, вважаємо за доцільне виокремити деякі недоліки пропонованого поняття. Зокрема, автор не називає таких суб'єктів військового адміністративного правопорушення як члени та командири добровольчого формування територіальних громад під час участі у підготовці та виконанні завдань територіальної оборони [3], хоча на зазначені категорії осіб поширюється статут Збройних Сил України [4], порушення якого може передбачати застосування заходів адміністративної відповідальності згідно з положенням

глави 13-Б КУпАП. Доречно зазначити, що до військовослужбовців належать також рекрути [5], тобто військовослужбовці з найнижчим первинним званням рядового складу. Проте наголосимо, що відповідні зміни були внесені не в усі нормативні документи, які регулюють порядок і умови проходження військової служби.

На наш погляд, не зовсім логічною є й позиція автора щодо визначення виду санкцій, які можуть бути застосовані за вчинення військових адміністративних правопорушень. Дійсно, норми глави 13-Б КУпАП називають як стягнення лише штраф та арешт з утриманням на гауптвахті. Проте розвиток законодавства може мати наслідком доповнення переліку покарань, визначених названою главою. Власне, й положення ст. 15 КУпАП вказують, що до відповідної категорії порушників не можуть бути застосовані лише три стягнення: громадські роботи, виправні роботи та адміністративний арешт. Відповідно решта покарань, передбачених у ст. 24 КУпАП, можуть накладатися і на військовослужбовців та прирівняних до них осіб. Крім того, ч. 4 ст. 15 КУпАП вказує, що до військовослужбовців-водіїв, навіть за вчинення ними адміністративних правопорушень, передбачених главою 13-Б Кодексу, штраф як адміністративне стягнення не застосовується [1], тож з-поміж покарань лишаються тільки арешт з утриманням на гауптвахті, який згідно з положеннями ст. 32-1 КУпАП не застосовується до військовослужбовців-жінок. Принагідно відзначимо, що нині питання можливості застосування арешту з утриманням на гауптвахті в особливий період (у тому числі під час дії воєнного стану) окремими актами не регулюється. Базовим документом з означеного питання є наказ Міністерства оборони України «Про затвердження Порядку тримання засуджених, узятих під варту, заарештованих та затриманих військовослужбовців» [6], яким визначаються власне умови відбування такого адміністративного стягнення та окремих кримінальних покарань.

Доречно зауважити, що М. С. Моїсєєв вважає, що до військових адміністративних правопорушень належать лише ті діяння, перелік яких передбачено главою 13-Б Кодексу. Проте

військовослужбовці можуть вчиняти й інші протиправні діяння, визначені Кодексом, за які вони також притягуються до адміністративної, а не до дисциплінарної відповідальності.

Остапенко О. І. відзначає, що «більшість статей, які передбачають адміністративну відповідальність за військові адміністративні правопорушення, є «непрацюючими» [7, с. 85]. Але юридично значуща реакція держави на факт та прояв адміністративного правопорушення забезпечує превентивний ефект, нехтувати яким, особливо в умовах воєнного стану, не варто.

Що стосується практичного застосування положень глави 13-Б КУпАП, то справді велика кількість норм часто не застосовується. Це обумовлено різними причинами. Так, справи про військові адміністративні правопорушення за ч. 1 ст. 221 КУпАП розглядають судді районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів, хоча протоколи про відповідні проступки мають складати командири військових частин. Це означає велику кількість паперової роботи, яка об'єктивно вказує на недоліки роботи відповідної частини чи її структурного підрозділу. Тому кількість латентних військових правопорушень є в рази більшою, ніж кількість виявлених протиправних діянь, адже приховування командирами відповідних фактів створює ілюзію дотримання правопорядку в керованих ними військових підрозділах. Проте, щоб показати карально-превентивну роботу в межах військового формування, вважаємо за доцільне до порушників застосувати положення ст. 15 КУпАП та накласти дисциплінарне стягнення, але без передачі матеріалів справи до суду, без конвоювання порушника до місця відбування арешту з утриманням на гауптвахті тощо. Крім того, відповідно до ч. 1 ст. 277 КУпАП справи про військові адміністративні правопорушення розглядаються протягом доби. Вважаємо такий строк необґрунтовано коротким. Адже протягом цього часу неможливо повною мірою вивчити й розглянути справу про адміністративні правопорушення військовослужбовців, так само складно військовослужбовцю належним чином знайомитися з матеріалами справи. Особливо це стосується випадків щодо встановлення об'єктивних даних стосовно особи, яка надала

заяву про розгляд справи за її відсутності. На цю обставину також вказує і В. К. Шкарпицька у своєму дослідженні, присвяченому адміністративній відповідальності військовослужбовців [8, с. 32]. Також відповідно до положень Інструкції зі складання протоколів та оформлення матеріалів про військові адміністративні правопорушення [9] уповноважена посадова особа складає протокол не пізніше 24 годин з моменту виявлення військовослужбовця (військовозобов'язаного), що вчинив військове адміністративне правопорушення. Тобто відлік строків для складання протоколів починається не від моменту вчинення чи виявлення факту протиправного діяння, а від часу виявлення особи, яка вчинила відповідний проступок. Але при цьому мають бути дотримані визначені у ст. 38 КУпАП строки накладання адміністративних стягнень [1].

Тому варто говорити про військове адміністративне правопорушення як про суспільно шкідливе, протиправне, умисне чи необережне діяння, вчинене військовослужбовцем (у тому числі рекрутом), військовозобов'язаним, резервістом під час проходження зборів або цивільною особою добровольчого формування територіальних громад під час участі в підготовці та виконанні завдань територіальної оборони, що посягає на встановлений порядок несення військової служби або ж інші цінності і блага, що охороняються в установленому законом порядку, та за вчинення якого законом передбачена адміністративна відповідальність.

Як і будь-яке інше адміністративне правопорушення, військове має ознаки протиправності, караності, суспільної шкідливості. Але відповідні проступки мають, на наш погляд, специфічні ознаки, які характеризують саме цю групу протиправних діянь. До них, на наш погляд, належать такі:

1. Суб'єктом їх вчинення виступають військовослужбовці, військовозобов'язані, резервісти під час проходження військових зборів, цивільні особи добровольчих формувань територіальних громад під час участі у підготовці та виконанні завдань територіальної оборони. Статус осіб, які належать до суб'єктів військових адміністративних правопорушень, неоднаковий і залежить від наявності у відповідних осіб

додаткових ознак (посада, владні службові повноваження та інше), які мають бути враховані при кваліфікації вчинених протиправних дій чи бездіяльності [10, с. 97]. Вчинення відповідних правопорушень особами, які не віднесені до військових, не утворює складу адміністративного військового правопорушення. Не можуть бути суб'єктами військових адміністративних правопорушень громадяни, які проходять альтернативну (невійськову) службу [11], хоча окремі посади працівників Збройних Сил України можуть бути укомплектовані й особами, які проходять таку службу. Це означає, що вказана категорія посадових осіб може бути притягнута до адміністративної відповідальності за військові адміністративні правопорушення [10].

2. Ці діяння мають високий рівень суспільної шкідливості, оскільки порушники мають доступ до зброї, військової техніки, інформації з обмеженим доступом, володіють спеціальними навичками тощо, і навіть діяння, які мають формальний склад (тобто не передбачають прямих майнових наслідків), послаблюють рівень обороноздатності держави або негативно позначаються на виконанні завдань військової служби.

3. Часто відповідні правопорушення пов'язані з порушенням правил експлуатації військової техніки та озброєнь або ж використанням такої техніки для виконання завдань, не пов'язаних з військовою службою.

4. Військові адміністративні правопорушення можуть поєднуватися з протиправними діями, які пов'язані з корупцією, тобто реалізовуватися в умовах реального або потенційного конфлікту інтересів.

5. Військові адміністративні правопорушення можуть бути вчинені як в умовах особливого періоду (зокрема воєнного стану), так і поза ним. Особливий період завжди виступає як кваліфікуюча обставина, що посилює відповідальність. Нині юридичний зміст понять «особливий період» та «воєнний стан» у межах глави 13-Б КУпАП не розмежовується. В окремих нормах діяння вважається адміністративно каранним, якщо воно було вчинено в особливий період, але за винятком воєнного стану (ст. 172-11 «Самовільне залишення військової частини

або місця служби»), але в більшості випадків особливий період охоплює також і воєнний стан (ст. 172-15 КУпАП «Недбале ставлення до військової служби»). У зв'язку з цим доречно розмежувати відповідні поняття й визначити їх юридичний зміст і вплив на кваліфікацію протиправного діяння.

6. Об'єктами посягань військових адміністративних правопорушень виступають військова дисципліна, військова власність, безпека військовослужбовців загалом та безпека проходження служби зокрема.

7. Неможливість застосування адміністративної санкції, визначеної у статтях глави 13-Б КУпАП (наприклад, жінка-військовослужбовиця, яка є водієм), не звільняє порушника від юридичної відповідальності, а дозволяє застосувати інший її вид – дисциплінарне стягнення.

8. Факультативними ознаками об'єктивної сторони військових адміністративних правопорушень є ознака місця і часу вчинення протиправного діяння, які також є специфічними. Зокрема, у нормах про адміністративну відповідальність військовослужбовців йдеться про такі місця вчинення протиправних діянь: військова частина, місце служби, місце виконання бойового завдання, територія військових об'єктів; щодо ознак часу, то юридичне значення має особливий період, час проходження зборів, час бойового чергування, час дії бойового розпорядження, воєнний стан [12].

9. Особливістю військових адміністративних правопорушень також є те, що в більшості з них відсутній чіткий опис об'єктивної сторони протиправного діяння або ж він містить оціночні поняття. Тому для встановлення факту правопорушення потрібно використовувати інші нормативні акти, у тому числі й підзаконні, що ускладнює правову кваліфікацію. Наприклад, для кваліфікації діяння за ст. 172-18 «Порушення правил несення прикордонної служби» Кодексу необхідно ознайомитися зі змістом Інструкції про службу прикордонних нарядів Державної прикордонної служби України [13]; для встановлення факту перевищення влади чи службових повноважень (ст. 172-14 КУпАП) необхідно довести, що дії особи «явно виходять за межі наданих їй прав

чи повноважень», що зробити в умовах воєнного стану доволі складно; форма прояву недбалого ставлення до військової служби (ст. 172-15 КУпАП) узагалі не розкривається.

Оскільки військові адміністративні правопорушення є неоднорідними, за змістом їх можна поділити на такі: порушення військової дисципліни (ст. 172-10 КУпАП «Відмова від виконання законних вимог командира», ст. 172-11 КУпАП «Самовільне залишення військової частини або місця служби»); порушення правил поведження зі зброєю (ст. 172-19 КУпАП «Порушення правил поведження зі зброєю, а також речовинами і предметами, що становлять підвищену небезпеку для оточення»); порушення правил споживання напоїв і речовин, які знижують увагу і швидкість реакції (ст. 172-20 КУпАП «Розпивання алкогольних, слабоалкогольних напоїв або вживання наркотичних засобів, психотропних речовин чи їх аналогів»); порушення стандартів поведінки військовослужбовця (ст. 172-13 КУпАП «Зловживання військовою службовою особою владою або службовим становищем», ст. 172-14 КУпАП «Порушення військовою службовою особою влади чи службових повноважень», ст. 172-15 КУпАП «Недбале ставлення до військової служби»).

За суб'єктами вчинення можна виокремити особисті та службові військові адміністративні правопорушення. Перші з них можуть бути вчинені будь-яким військовослужбовцем або прирівняною до них особою незалежно від того, яку посаду обіймає особа чи яке військове або спеціальне звання має (ст. 172-12 КУпАП «Необережне знищення або пошкодження військового майна»). Суб'єктами другої групи військових адміністративних правопорушень можуть виступати службові особи (ст. 172-14 «Перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень»). Зазначимо, що нині немає переліку осіб, які належать до числа «службових», хоча КУпАП і використовує це поняття поряд з використанням термінів «начальник», «командир», «керівник» в описах об'єктивної сторони правопорушень (ст. ст. 172-14, 172-13 КУпАП). Вважаємо, що доречно визначити зміст поняття «службова особа» у примітці до ст. 172-13 КУпАП «Зловживання

військовою службовою особою владою або службовим становищем», оскільки відповідна термінологія вперше у відповідній главі використовується саме в цій нормі.

Зважаючи на прояв суб'єктивної сторони, військові адміністративні правопорушення можна поділити на три групи:

1) діяння, що можуть бути вчинені тільки з необережності (ст. 172-12 КУпАП «Необережне знищення або пошкодження військового майна»). Тобто в тих випадках, коли знищення або пошкодження військового майна було здійснено умисно, то йдеться вже не про адміністративне правопорушення, а про кримінальне. Тобто необережність виступає тим критерієм, на основі якого здійснюється розмежування адміністративного караного діяння (вчиненого з необережності) та кримінального проступку (вчиненого умисно), хоча зовнішній прояв протиправної поведінки залишається незмінним;

2) умисні діяння, які не можуть бути вчинені з необережності: ст. 172-13 КУпАП «Зловживання військовою службовою особою владою або службовим становищем», ст. 172-10 «Відмова від виконання законних вимог командира (начальника)»;

3) діяння, які можуть передбачати умисну або необережну форму вини, у яких умисел вказує на вищий ступінь суспільної шкідливості, але не виступає підставою для кваліфікації діяння як кримінально караного (ст. 172-15 КУпАП «Недбале ставлення до військової служби», ст. 172-19 КУпАП «Порушення правил поводження зі зброєю, а також речовинами і предметами, що становлять підвищену небезпеку для оточення» тощо).

Військові адміністративні правопорушення можна класифікувати й за іншими підставами: майнові та немайнові; вчинені в умовах особливого періоду чи поза часовими рамками його дії; активні чи пасивні діяння тощо. Власне визначення підстав та розкриття змісту інших класифікацій військових адміністративних правопорушень може виступати предметом самостійного дослідження. Але варто зауважити, що кожна підстава класифікації має не лише теоретичну, а й велику практичну значущість, оскільки передбачає аналіз правових

норм, який дозволяє глибше зрозуміти сутність конкретних протиправних діянь та їх юридичне значення.

Висновки. Виокремлення військових адміністративних правопорушень як окремого виду адміністративно каранних діянь є важливим кроком у напрямі забезпечення невідворотності та індивідуалізації адміністративної відповідальності. Адже ця група протиправних діянь дозволяє враховувати складові, які властиві саме для неї: специфічні суб'єкти (військовослужбовці або прирівняні до них особи), умови вчинення (особливий період, у тому числі воєнний стан), майнові та немайнові наслідки тощо. Нині в законодавстві відсутнє поняття військового адміністративного правопорушення, що ускладнює адміністративно-правову кваліфікацію протиправних діянь військовослужбовців та прирівняних до них осіб. Тому доречно ч. 5 ст. 15 КУпАП, у якій визначаються особливості адміністративної відповідальності за вчинення військових адміністративних правопорушень, доповнити дефініцією цього правопорушення й викласти в такій редакції: «За вчинення військових адміністративних правопорушень військовослужбовці, а також військовозобов'язані та резервісти під час проходження зборів несуть відповідальність, передбачену главою 13-Б цього Кодексу, за умови, якщо ці правопорушення не тягнуть за собою кримінальну відповідальність. Військовим адміністративним правопорушенням є суспільно шкідливе, протиправне, умисне чи необережне діяння, вчинене військовослужбовцем (у тому числі рекрутом), військовозобов'язаним, резервістом під час проходження зборів або цивільною особою добровольчого формування територіальних громад під час участі у підготовці та виконанні завдань територіальної оборони, що посягає на встановлений порядок несення військової служби або ж інші цінності і блага, що охороняються в установленому законом порядку, та за вчинення якого законом передбачена адміністративна відповідальність».

На наш погляд, виділення військових адміністративних правопорушень в окрему групу дозволяє забезпечити прозорість процедур притягнення до адміністративної відповідальності

військовослужбовців та захист їх прав в адміністративних провадженнях. Таким чином, чітке визначення і регулювання військових адміністративних правопорушень є ключовим елементом для забезпечення порядку й дисципліни в армії та як наслідок – належного рівня забезпечення національної безпеки.

Список використаних джерел

1. Кодекс про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 27.01.2026).

2. Моїсєєв М. С. Військові адміністративні правопорушення: поняття та характерні ознаки. *Наукові записки. Серія «Право»*. 2024. Вип. 16. С. 115–119. DOI: <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2024-16-115-119>.

3. Про основи національного спротиву : Закон України від 16.07.2021 № 1702-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text> (дата звернення: 17.01.2026).

4. Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України : Закон України від 24.03.1999 № 548-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/548-14#Text> (дата звернення 22.01.2026).

5. Про внесення змін до Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України : Указ Президента України від 02.04.2024 № 214/2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214/2024#Text> (дата звернення: 27.01.2026).

6. Про затвердження Порядку тримання засуджених, узятих під варту, заарештованих та затриманих військовослужбовців : наказ Міністерства оборони України від 03.11.2020 № 394. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0038-21#Text (дата звернення: 27.01.2026).

7. Остапенко О. І. Про терміни та їх вплив на розуміння військових адміністративних правопорушень. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Юридичні науки*. 2015. № 824. С. 84–91.

8. Шкарпицька В. К. Адміністративна відповідальність військовослужбовців в Україні. *Молодий вчений*. 2018. № 6 (58). С. 31–35.

9. Про затвердження Інструкції зі складання протоколів та оформлення матеріалів про військові адміністративні правопорушення : наказ Міністерства оборони України від 23.10.2021 № 329. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1622-21#Text> (дата звернення: 27.01.2026).

10. Остапенко О. І. Про юридичну кваліфікацію військових адміністративних правопорушень. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Юридичні науки*. 2016. № 837. С. 92–99.

11. Про альтернативну (невійськову) службу : Закон України від 12.12.1991 № 1975-XII. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1975-12> (дата звернення: 27.01.2026).

12. Рибалка Н. О., Шестак Л. В. Окремі проблеми адміністративної відповідальності за військові адміністративні правопорушення. *Кримінально-виконавча система: Вчора. Сьогодні. Завтра*. 2025. № 2 (18). С. 101–111. DOI: <https://doi.org/10.32755/sjcriminal.2025.02.101>.

13. Про затвердження Інструкції про службу прикордонних нарядів Державної прикордонної служби України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 19.10.2015 № 1261. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1391-15#Text> (дата звернення: 27.01.2026).

Kyrda V.,

Postgraduate Student of the Department of Administrative and Constitutional Law, Educational and Scientific Institute of Law, Law Enforcement Activity and Psychology, Penitentiary Academy of Ukraine, Chernihiv, Ukraine
e-mail: siavakirda0@gmail.com
ORCID: 0009-0001-3985-0833

DEFINITION, CHARACTERISTICS AND TYPES OF MILITARY ADMINISTRATIVE OFFENSES

The article gives a complex theoretical and legal analysis of the definition, characteristics and types of military administrative offenses in the context of the current administrative legislation of Ukraine. It substantiates the relevance of studying the issues of administrative liability of military personnel and persons equated to them in conditions of martial law considering the growth in the number of military service personnel and increased requirements for ensuring military discipline and order of law.

It is established that the Code of Ukraine on Administrative Offenses does not contain a legal definition of a military administrative offense, which complicates law enforcement activities, causes ambiguity in the classification of unlawful acts, and contributes to the formation of inconsistent judicial practice. Scientific approaches are analyzed regarding the essence understanding of military administrative offenses, also their conceptual shortcomings have been identified, and directions for the further development of the relevant doctrine have been outlined.

The author proposes his own definition of a military administrative offense as a socially harmful, unlawful, intentional or negligent act committed by a special subject, such as a military person (including a recruit), a person liable for military

service, a reservist during training or a civilian member of a volunteer territorial community formation during participation in the preparation and execution of territorial defense tasks, for which administrative liability is provided for by law.

The feasibility is justified regarding the circle expansion of subjects of military administrative offenses, and the specific features of such acts are characterized.

Key words: *administrative offense, military offense, administrative liability, military discipline, legal regulation, military personnel, person liable for military service, reservists, persons equated to military personnel.*

References

1. Ukraine (1984), Code of Ukraine on Administrative Offenses : Law of Ukraine dated 7 December 1984 No. 8073-X, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (accessed 27 January 2026).

2. Moisieiev, M. S. (2024), "Military administrative offenses: Concepts and characteristics", *Scientific Notes. Series: Law*, Iss. 16, pp. 115–119. DOI: <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2024-16-115-119>.

3. Ukraine (2021), *On the Fundamentals of National Resistance* : Law of Ukraine dated 16 July 2021 No. 1702-IX, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text> (accessed 27 January 2026).

4. Ukraine (1999), *On the Statute of Internal Service of the Armed Forces of Ukraine* : Law of Ukraine dated 24 March 1999 No. 548-XIV, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/548-14#Text> (accessed 27 January 2026).

5. Ukraine (2024), *On amendments to the Regulation on military service in the Armed Forces of Ukraine* : Decree of the President of Ukraine dated 2 April 2024 No. 214/2024, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214/2024#Text> (accessed 27 January 2026).

6. Ukraine (2020), *On the procedure for detention of convicted, arrested and detained military personnel* : Order of the Ministry of Defence of Ukraine dated 3 November 2020 No. 394, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0038-21#Text> (accessed 27 January 2026).

7. Ostapenko, O. I. (2015), "About the terms and their impact on understanding military administrative offenses", *Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Series: Legal Sciences*, Vol. 2, No. 824 (6), pp. 84–91.

8. Shkarpytska, V. K. (2018), "Administrative responsibility military service in Ukraine", *Young Scientist*, No. 6 (58), pp. 31–35.

9. Ukraine (2021), *On approval of the instruction for drafting protocols and processing materials on military administrative offenses* : Order of the Ministry of Defence of Ukraine dated 23 October 2021 No. 329, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1622-21#Text> (accessed 27 January 2026).

10. Ostapenko, O. I. (2016), "About the juridical qualification military administrative offenses", *Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Series: Legal Sciences*, Vol. 1, No. 837 (9), pp. 92–99.

11. Ukraine (1991), *On Alternative (Non-Military) Service* : Law of Ukraine dated 12 December 1991 No. 1975-XII, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1975-12#Text> (accessed 27 January 2026).

12. Rybalka, N. O., & Shestak, L. V. (2025), "Certain issues of administrative responsibility for military administrative offenses", *Criminal and Executive System: Yesterday. Today. Tomorrow*, No. 2 (18), pp. 101–111. DOI: <https://doi.org/10.32755/sjcriminal.2025.02.101>.

13. Ukraine (2015), *On approval of the instruction on border guard patrol service* : Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine dated 19 October 2015 No. 1261, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1391-15#Text> (accessed 27 January 2026).

Дата першого надходження статті до видання: 13.02.2026.

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.03.2026.

Дата публікації (оприлюднення): 01.06.2026.